

Manden derimod er i sin kraftigste Alder som Fæster, naar han sidder ved Stedet, naar han har den Anerkjendelse, at han kan komme ud af det, naar han af Herfabet har den Anerkjendelse at han kan drive det og det ud af Gaarden, naar det, som selv har taget imod ham, som selv har taxeret ham, veed, hvad Værdi han har, og hvad Værdi Fæstestedet har, saa er det det rette Dieblif til at dele begge imellem, saa kan Afløsningen foregaae billig for begge Parter, og den hele Sag kan faae en god Skikkelse. Men det ærede Medlem ønsker isærdeleshed at fremme Selvetendom ved Hjælp af Frivillighed; men troer da ikke det ærede Medlem, at Friheden befordres langt bedre derved, at man siger, at der bliver en Ende derpaa iovermorgen, naar Eierne ikke skynde sig at sælge idag, end ved at sige, at der kan blive en Ende derpaa engang i Tiden ved en Fæsters og hans Enkes, maaskee hans anden Kones Død? Det ærede Medlem ønsker altsaa, at Enkesalget skal vedblive endnu i lang Tid; Enkesalget drives af Stiftelserne, det drives under Justitsministerens Tilsyn, 1200 Rd. gives for en Enke paa ikkun 30 Aar — og saa 120 Rd. til Forvalteren. — Jeg skal erkjende, at det ærede Medlem for Kjøbenhavns Ste Valgtreds (Tillisch) har ved de Endringsforslag, han har stillet, virkelig gjort et velvilligt Skridt for at bringe denne Sag til Løsning; det vilde have været velvilligere, om han uden videre havde stemt for Endringsforslagene, saaledes som de ere komne fra Udvalget, men jeg skal erkjende Velvilligheden, der ligger heri, saavel imod Sagen selv, som imod visse Klostre og Stiftelser. Han har gjort Sagen selv og den rette Bedømmelse af den store Tjenester ved de Udtalelser, vi idag have hørt fra ham; jeg har ikke for nylig hørt bedre Forsvar for alle mine Paaastande, Fæstevæsenet betræffende, end de Udtalelser, vi idag have faaet af det ærede Medlem om Salg af Bøndergods, om Ophør af Salg, om Forbud af Salg osv. — Hvad det ene Punkt angaaer, maa der lægges Mærke til, at vi her i Landet have betalt ikke saa Lidt for Ret til at standse Salg af Fæstegods; hvorledes hænger det sammen med de Tillabelser og Tilskyndelser, der bleve gjort fra Regjeringens Side? Regjeringen haabede,

at Godseierne vilde gjøre dens Willie, men Regjeringen er kommen til en sorgelig Erfaring i saa Henseende, dens Willie er meget lidet blevet gjort . . . (Tillisch: Godseierne have ikke Skylden). Ja, det skal ikke være Godseiernes Skyld, — thi hvem har ladet være at gaae ind paa Salg? Det er Bøndernes Skyld; der er naturligtvis ikke Spørgsmaal om, at Godseierne jo ville sælge, naar de kunne faae det, som Godset efter deres Mening var værd og som var langt over dets Værdi; men dersom Bønderne vilde kjøbe Stederne for at slide sig ihjel, for at kunne faae ud, hvad de skulle svare, saa vare de gale. Hvad jeg nu vil henlede det ærede Things Opmærksomhed paa, det er, at Retten til at sælge Bøndergods hænger sammen med Berettigelsen til frit Hartkorn; men de Berettigelser, som ere forbundne med frit Hartkorn, og al den Ret, som Regjeringen maa have ligeoverfor dem, som nøde dette Fortrin, have vi kjøbt og betalt ved at afløse og betale det frie Hartkorn. Ved det frie Hartkorns Afløsning er det blevet klart, at Regjeringen fastholder Fæstegods i sin fulde Magt, som om frit Hartkorn endnu bestod, som en Belønning eller, rettere sagt, som en Anerkjendelse af det, som laae i selve Fæstevæsenet imellem Jorddrot og Fæstere; Regjeringen har den samme Ret som hidtil, det har det ærede Medlem udtalt, og jeg haaber, at han vil blive ved det, naar vi i en følgende Sag paatræve ham dertil. Det ærede Medlem har sagt, at Lovgivningen lægger det i Regjeringens Haand at fastsætte de Vilkaar, hvorunder der skal bortfæstes; men ved Siden deraf tør det ærede Medlem ikke benægte, at ligesom Regjeringen har kunnet give Lov til at sælge, saa kan Regjeringen ogsaa tage denne Salgstilladelse tilbage, og saa kan der Intet sælges, saa skal der sættes, og sættes efter de Vilkaar, hvorover Regjeringen er Herre. Indenfor disse Hegn, som det ærede Medlem her har affuttet, haaber jeg, at vi skulle finde en Rendebane, hvor vi kunne mødes. — Jeg skal nu kun henlede det ærede Things Opmærksomhed paa den gunstige Stilling, i hvilken vi for Diebliffet ere. Naar jeg undtager det ærede Medlems Forslag til Affattelsen af § 8, som jeg troer det vilde være